

واقعياتی در مورد سرمايه گذاري خارجي

از: مجيد ميرزايي

مسئولين اقتصادي طراز اول کشور طی دو سال اخير مطالبی را در زمينه جذب سرمايه های خارجي به اقتصاد کشور مطرح کرده اند و مبحث ديگری را در زمينه آزادسازی اقتصادي گشوده اند. اين مبحث چندان جدی است که اکنون به صورت یکی از اصلی ترین مباحث مطرح در محافل اقتصادي کشور درآمده است.

در زمينه آثار و تبعات سرمايه گذاري خارجي دو نظريه متفاوت وجود دارد. در یک سو اقتصاددانانی هستند که سرمايه گذاري خارجي را تابع و مکمل صنايع کشورهاي سرمايه دهنده می دانند و بر اين باورند که اين اقدام ماهيتی استعماري دارد. و در سوی ديگر اقتصاددانانی قرار دارند که معتقدند حرکات سرمايه گذاري خارجي عامل بسيار مؤثر و مفيدی برای جبران پس انداز نا کافي در کشورهای فاقد سرمايه يا کم سرمايه محسوب می شود و کمک می کند تا اين کشورها مسائل و مشکلات اقتصادي خود را حل کنند.

در کشور ما عوامل متعددی موجب گرايش به سرمايه گذاري خارجي شده است. از جمله اين عوامل می توان به عدم ثبات قيمت نفت، تقليل عايدات نفتی، سنگيني نیازهای ارزی به ویژه در مقطع پس از جنگ با هدف سازندگی، عدم اطمینان کافي به اقتصادي بودن فراگرد فابناس و استقراض خارجي و ... اشاره کرد.

همچنين نکته شایان توجه در بحث سرمايه خارجي و قبول استقراض، ضرورت هائی است که اقدام به اين عمل را توجیه می کند. یکی از آگاهان مسائل اقتصادي کشور دلايل زیر را توجیه کننده استفاده از منابع خارجي می داند: (۱)

- سياست حمايت از توسعه و تشويق صنايع صادراتی غير نفتی.
- استفاده از نیروهای متخصص ماهر و بهره گیری از آخرين تکنولوژی موجود در سطح بين المللی.
- حرکت به سوی اقتصاد بازار و اقتصاد آزاد و ایجاد ارتباط با مراکز

مختلف مالی و نگاههای سرمايه گذاري بين المللی.

- ارتقای کيفی توان نیروی کار داخلی و افزايش درجه استاندارد توليدات داخلی.

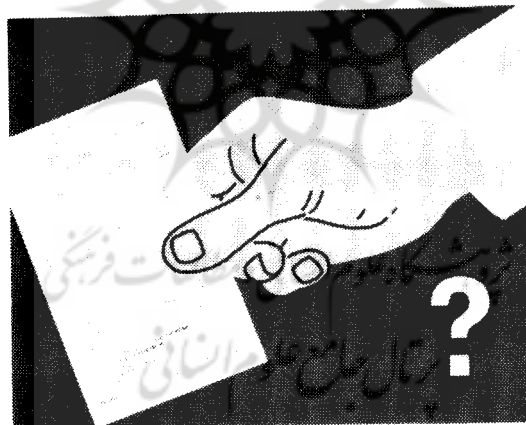
- تأمین هزینه های مالی پروژه های مورد نیاز، خرید کارخانه ها، تأمین نیروی انسانی متخصص و افزايش درآمدهای ارزی.

تجارت ناشی از بررسی های انجام شده نشان می دهد که سرمايه گذاري های صرفاً مالی به جوامعی سوق پیدا کرده است که از لحاظ مالیاتی شرايطی آسان داشته اند: مطابق تحليل سازمان ملل متحد، باهاماس، باربادوس، برمودا، جزایر کیت، آنتیل هلند و پاناما بسترهای مناسب جذب اين گونه سرمايه گذاريها بوده اند. همچنین درصد بالایی از سرمايه گذاري خارجي انجام شده در کشورهای در حال توسعه، در کشورهای

دشواری وامهای بلند مدت

از مسایل عمده در بحث سرمايه گذاري خارجي، پرداخت ديون، انواع وامهای پرداختی در اين رابطه و ماهيت سرمايه گذاران خارجي است.

اعتبارات يا سرمايه گذاريهای خارجي از نظر زمانی به سه نوع بلند مدت، میان مدت و کوتاه مدت تقسیم شده است. بر مبنای نرخ بهره کنونی، محاسبات نشان می دهد که برای هر ۱۰۰ دلار اعتبار بلند مدت، در طول دوران بازپرداخت، حدود ۱۸۰ دلار باید بازپرداخت شود. اگر مهلت بازپرداخت وامهای بلند مدت را ۱۵ سال در نظر بگیریم، بنابراین سالانه به ازای دریافت هر ۱۰۰ دلار اعتبار ۱۲ دلار تعهد پرداخت داریم. وامهای میان مدت نسبت به وامهای بلند مدت، تعهد بازپرداختی کمتری دارد. به اين ترتیب که اگر ۱۰۰ دلار وام میان مدت گرفته شود، باید

حدود ۱۴۰ دلار تعهد باز پرداخت را تقبل کنیم و تعهد بازپرداخت سالانه اين وامها ۳۸ دلار است و سرانجام اگر ۱۰۰ دلار وام کوتاه مدت اخذ شود تعهد بازپرداختی آن ۱۱۰ دلار است.

در وضعیت کنونی، نیاز ايران به سرمايه های خارجي بلندمدت است در حالی که در برابر صدها مؤسسه و بانک اعتباری که وامهای کوتاه و میان مدت با شرايط مشخص می پردازند تعداد بانکهای اعتبار دهنده بلند مدت ده واحد بیشتر نیست و با توجه به واقعيات کنونی ما فقط می توانیم از سه موسسه و بانک وام و اعتبار بگیریم. از طرف ديگر برای دریافت وامها و سرمايه های

نفت خیز متمرکز بوده است.

در فرآیند حضور و همکاری شرکتهاي خارجي الزاماً همیشه باورود سرمايه مواجه نیستیم. پول مورد نیاز بعضاً می تواند از منابع داخلی وام گرفته شود. آنچه سرمايه گذاران خارجي فراهم می آورند عمدتاً تکنولوژی، مدیریت و بازاریابی است. تجربه نشان داده است که کشورهای در حال توسعه به ویژه اگر در موقعیت توسعه صنعتی باشند، نه تنها به سرمايه خارجي که به تکنولوژی، مدیریت و تجارب بازاریابی و مهارتهائی نیاز دارند که الزاماً باید آن را وارد کنند.

بلندمدت، رقابت شدیدی از سوی کشورهای در حال توسعه وجود دارد که ما را در وضعیت بازهم دشوارتری قرار می دهد.

تویدی نیست که سرمايه - از نوع داخلی يا خارجي آن - ماهيتی دارد که آن را علاقمند به شرايط آسانتر و محدودیت های کمتر می کند. برخی، الگوی کشورهای را که سرمايه خارجي در توسعه آنها نقش اصلی داشته به عنوان نمونه های مثال زدنی برمی گزینند و برخی ديگر تجارب ناموفق را مبنای محاسبه و برنامه ریزی قرار می دهند. اما با اين همه تویدی نیست که در هر دو گروه اين کشورها، سرمايه طبعاً علاقمند به کسب امتیازات بیشتر و عوايد افزونتر است.

چه عاملی سرمايه را محدود می سازد به اینکه منافع ملی ميزبان توسط سرمايه میهمان ملحوظ شود؟ در واقع، سخن از شمشير دو دم بودن طبيعت سرمايه است. واضح است که بين منافع شرکتی که می کوشد از فعالیت بين المللی و داخلی خود حداکثر سود را ببرد، با کشوری که می خواهد منافع ملی خود را در اعلى درجه ملحوظ دارد، تضاد وجود دارد. در عين حال به حسب نمونه های موجود عده ای بر اين باورند با اتخاذ ترتيبات لازم می توان منافع مورد نظر شرکت های میهمان و کشور ميزبان را توأمأ تضمین کرد و شرايطی فراهم آورد که توليد، تجارت و اشتغال به سود هر دو طرف باشد. اما در کجا اين همسانی امکان پذیر است؟

تویدی نیست که یک راه برخورد آسان با پیچیدگیهای موجود در مکانيسم اقتصاد جهانی احتراز و پرهيز از «مواجهه» است. اما اين پرهيز، نوعی اعتكاف نابه صواب محسوب می گردد، در جایی که به کمک خرد و بهره گیری از تجارب، امکان انتخاب صلاح و ثواب وجود دارد.

مطالعات انجام شده نشان می دهد به همان نسبتی که مهارت های تکنولوژیکی و توانایی های تخصصی در کشورهای در حال توسعه بیشتر است، نوع قراردادهاي مربوط به سرمايه گذاري خارجي و انتقال تکنولوژی بیشتر

برای ۱۰۰ دلار اعتبار بلندمدت باید ۱۸۰ دلار بپردازیم

تصمیم‌گیری به جای تصمیم‌سازی
اگر مانند نمونه‌های مستقل تر و
رشد یافته تر از مجموعه کشورهای در
حال توسعه، نوع نگرش به سرمایه
خارجی در برنامه‌ریزی اقتصادی متوجه
مجاری حفظ منافع ملی باشد و در نظر
بگیرد که سرمایه به جایی می‌رود که
منافع خود را بهتر تأمین کند، و به
جنبه‌های امنیتی خود بهاء اصلی را
می‌دهد، در آن صورت باید بپذیریم که
انتخاب نقاط اقتصادی بهینه از سوی
سرمایه خارجی قابل انکار نیست. تردید
نباید داشت که حرکت در دو مؤلفه
جذب حداکثر سرمایه و انطباق با حداکثر
منافع ملی خود نیازمند حرکتی متکی به
پشتوانه‌های تحلیلی، اطلاعاتی و توانهای
تخصصی جدی‌تر است که ظاهراً از
حوصله و توان سازمان مسئول آن در
کشورمان بیرون است.
متأسفانه بسیار اتفاق افتاده که در
کشور ما تصمیم‌گیری با تصمیم‌سازی جابه
جا شده است! سازمان جلب
سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی
ایران، که در اصل به منظور تصمیم‌سازی

برای این مهم تشکیل شده توانسته به قدر
کفایت و لزوم، تأمین‌کننده پیش نیازهای
تصمیم‌گیری در زمینه جذب سرمایه
خارجی باشد. این اشکال عمده را
بگذاریم کنار: اما با بی‌برنامگی و آشفتگی
در امر برنامه‌ریزی برای سرمایه‌گذاری
خارجی در کشور و عدم ارائه تحلیلهای
دقیق از گذشته سرمایه‌گذاری خارجی در
ایران و نقاط قوت و ضعف آن چه کنیم؟ به
نظر می‌رسد مجموعه این مشکلات،
شورای عالی سرمایه‌گذاری را به اقدامی
یک طرفه واداشته است و چنین تصور
کرده که عدم جذب سرمایه‌گذاری
خارجی در کشور، به دلیل مشکل
محدودیت نسبت سهام بوده است!
تردیدی نیست که نسبت سهام طرفهای
خارجی در شرکتهای مختلط، خود
مناسبترین اهرم برای حفظ منافع ملی
محسوب می‌گردد و اینکه که این اهرم
توسط شورای عالی سرمایه‌گذاری
و نهاده شده است، معلوم نیست که بقیه
راه را با کمک چه چیزی باید پیمود؟
شاید به شورای عالی سرمایه‌گذاری،
و هم به علاقمندان پرحرارت مباحث

سیاسی و تقابل خطوط بتوان حق داد.
وقتی که تصمیم‌سازی به عنوان یک
فرآیند مبتنی بر داده‌ها و تحلیلهای در
حوصله و صلاحیت دستگاه ذیربط
شناخته نشود، هم تصمیمات غلطی به
دنیا می‌آید و هم اینکه بی‌جهت جامعه
دچار توهمات سیاسی می‌گردد. اگر
مشکلی در زمینه پذیرش سرمایه‌گذاری
خارجی در ذهنیت عمومی جامعه و
مسئولین وجود دارد، تردیدی نیست که
برخاسته از دلمشغولی ایشان از عدم
حفظ منافع ملی در این راستاست.
دستگاه مزبور متأسفانه یک تحلیل
تطبیقی از موضوع مورد بحث انتشار
نداده و حتی سرفصلهای مقررات و
قوانین مربوط را به تحلیل نگشاده است.
در چنین فضایی از فقر اطلاعات و
تحلیل، چه کسی بازنده است جز مردم،
سیاست و اقتصاد ملی؟

□
۱- دکتر علیرضا رحیمی بروجردی، در سینار
سیاستهای پولی و ارزی بانک مرکزی،
اردیبهشت ۷۱.

مشاورین سیستم آرا

با بیش از پنج سال فعالیت در زمینه‌های:
سخت افزار، نرم افزار، کنترل پروژه و آموزش

عرضه کننده نرم افزارهای:

- اطلاعات مشترکین (مطروحات)
- تدارکات کالا (داخلی)
- حقوق و دستمزد
- سررسید نامه آراء
- صورت ریز مواد اولیه (B.O.M)
- انبار (مقداری و ریالی)
- حسابداری مالی
- صورت وضعیت

● گزارشگر (برای کاربران عادی و برنامه‌نویسان)
● نمودار، برنامه تهیه گرافهای فارسی در محیط بانک اطلاعاتی
● برنامه انتقال گزارشات خروجی کنترل پروژه به AUTOCAD

● کنترل پروژه فارسی و لاتین

تهران - ۱۵۵۵۷، بل سعدخندان، ابتدای پیروزی شمالی، کوی فرناول،
شماره ۱۱، صندوق پستی ۳۳۹۶ - ۱۵۸۷۵ تلفن: ۸۶۸۹۷۲

دستور

نرم افزار
گامی نو در عرصه آمیختن
تکنولوژی کامپیوتر با توانمندی
فکر انسان برای دسترسی
سریع، دقیق و صحیح به:

- ✓ مجموعه قوانین متنوع
- ✓ محیط کار کاملاً دوستانه
- ✓ عرضه موفق و استقبال شایسته
- ✓ امکانات وسیع جستجو

قوانین و مقررات

گزینه
مشاور سیستم‌های اطلاعاتی

خیابان کریم‌خان زند، ابتدای آبان شمالی، خیابان پرشک شماره ۱۰، طبقه اول، شماره ۷
تلفن: ۸۸۹۳۳۸۶